

Stały kontakt
z doradcą
prawnym?

Alerty prawne i podatkowe DZP.

Co dla przedsiębiorców oznacza nowa ustawa o jawności życia publicznego?

KLUCZOWE PUNKTY

W dniu 25 października br. do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych skierowano **projekt ustawy o jawności życia publicznego** opracowany przez Koordynatora służb specjalnych i członka Rady Ministrów, Mariusza Kamińskiego. **W projekcie po raz pierwszy podjęto próbę systemowego ujęcia problematyki ochrony sygnalistów (whistleblowers).** **Projektowana ustawa zobowiązuje też wszystkich co najmniej średnich przedsiębiorców do stosowania wewnętrznych procedur antykorupcyjnych.**

Z punktu widzenia prowadzonej przez Państwa działalności projektowane zmiany oznaczają konieczność:

- wdrożenia lub co najmniej dostosowania posiadanych wewnętrznych rozwiązań antykorupcyjnych do nowych wymogów, w szczególności ich praktycznego zastosowania oraz efektywności;
- weryfikację lub wprowadzenie odpowiedniego udokumentowania funkcjonowania wdrożonych środków oraz ich skuteczności, poprzez odpowiednie procesy audytowe i kontrolingowe
- wprowadzenie rozwiązań umożliwiających okresowe przeglądy stosowania procedur antykorupcyjnych – na wypadek zarzutu ich nieskuteczności lub pozorności, w tym także powołanie kolegialnych organów do ich stosowania typu komitety compliance/rady zgodności
- dostosowania przyjętego formatu procedur i innych wewnętrznych regulacji antykorupcyjnych do metodologii i zakresu kontroli przeprowadzanej przez CBA,
- przygotowanie organizacji oraz pracowników do potencjalnej kontroli CBA (symulacja kontroli)
- wprowadzenia efektywnego systemu wewnętrznego informowania o nieprawidłowościach przez pracowników, współpracowników i kontrahentów (whistleblowing system)
- wprowadzenie systemu weryfikacji kontrahentów pod kątem ich wiarygodności i rzetelności

- weryfikacja obowiązujących kontraktów oraz wzorców umów pod kątem ich zgodności z wymogami nowej regulacji (w szczególności wprowadzenia klauzul antykorupcyjnych)
- wprowadzenie systemu regularnych szkoleń dla pracowników i współpracowników wraz z opcją testu wiedzy (tradycyjnych lub on-line)
- ustalenie właściwych standardów komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej.

1. OBOWIĄZKOWE WEWNĘTRZNE REGULACJE ANTYKORUPCYJNE

1.1. ZAKRES NOWYCH OBOWIĄZKÓW

Projekt zobowiązuje **wszystkich co najmniej średnich przedsiębiorców oraz jednostki sektora finansów publicznych do wprowadzania wewnętrznych procedur antykorupcyjnych** w celu przeciwdziałania przypadkom dokonywania przez osoby działające w ich imieniu lub na ich rzecz przestępstw określonych w:

- **art. 229, 230a, 296a § 2-4 Kodeksu karnego:**
 - przekupstwo,
 - płatna protekcja czynna,
 - łapownictwo na stanowisku kierowniczym,
- **art. 46 ust. 2-4 i art. 48 ustawy o sporcie:**
 - korupcja sportowa
 - płatna protekcja w sporcie,
- **art. 54 ust. 4 i 5 ustawy refundacyjnej:**
 - udzielanie lub obiecywanie korzyści majątkowej lub osobistej w związku z wytwarzaniem lub obrotem lekami, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobami medycznymi podlegającymi refundacji.

Wykonanie obowiązku wprowadzenia ww. procedur ma polegać na podejmowaniu „środków organizacyjnych, kadrowych i technicznych mających na celu przeciwdziałanie tworzeniu otoczenia sprzyjającego popełnianiu” wskazanych przestępstw.

Wśród środków takich projekt wymienia m.in. obowiązek:

- zapewnienia zatrudnionym **szkoleń** z zasad odpowiedzialności karnej za ww. przestępstwa,
- umieszczenia **w umowach klauzul** stanowiących, że żadna część wynagrodzenia z tytułu wykonania umowy nie zostanie przeznaczona na pokrycie kosztów udzielania korzyści majątkowych i osobistych,
- opracowania **kodeksu etycznego** przedsiębiorstwa („jako deklaracji odrzucającej korupcję”), podpisanego przez każdego pracownika, współpracownika i kontrahenta firmy,
- określenia wewnętrznej procedury i wytycznych dotyczących otrzymywanych przez pracowników **prezentów i innych korzyści**,
- opracowania procedur informowania właściwych organów przedsiębiorcy o **propozycjach korupcyjnych**.

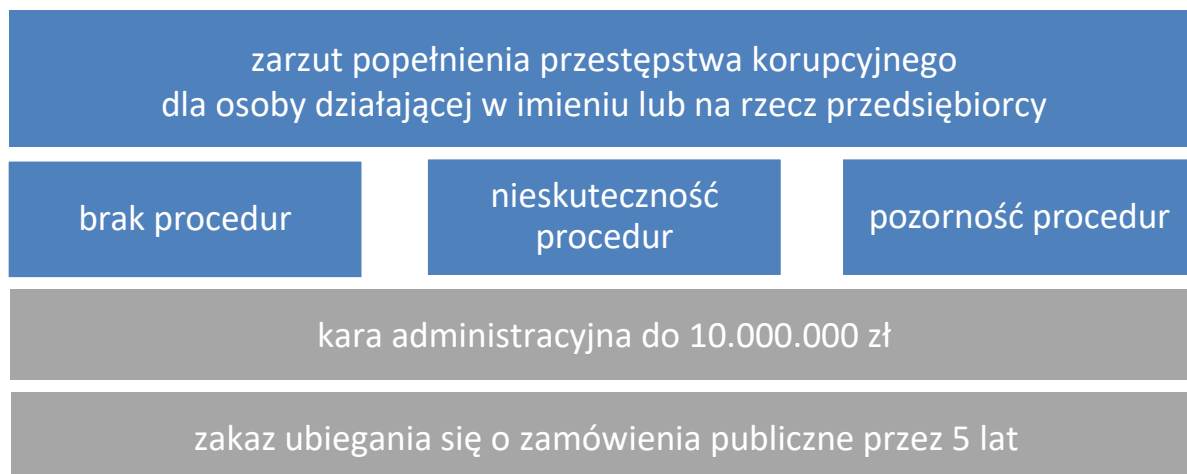
1.2. SUROWE SANKCJE

Jeżeli osobie działającej w imieniu lub na rzecz przedsiębiorcy postawiony zostanie zarzut popełnienia jednego z ww. przestępstw:

- **na przedsiębiorcę możliwe będzie nałożenie kary pieniężnej w wysokości od 10.000 do 10.000.000 zł, jeżeli:**
 - nie stosuje procedur antykorupcyjnych, lub
 - procedury antykorupcyjne były pozorne albo nieskuteczne;
- **Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego będzie wszczynał kontrolę przedsiębiorcy w zakresie stosowania wewnętrznych procedur antykorupcyjnych;**
 - jeśli kontrola wykaże, że przedsiębiorca procedur tych nie stosował albo że stosowane przez niego procedury były nieskuteczne lub pozorne, Szef CBA będzie sporządzał wniosek o ukaranie, w którym określi wysokość wnioskowanej kary, i poinformuje o tym przedsiębiorcę.

W ciągu 30 dni przedsiębiorca będzie mógł dobrowolnie uiścić karę w wysokości zaproponowanej we wniosku Szefa CBA. W przeciwnym razie Szef CBA będzie kierował wniosek do Prezesa UOKiK, który wymierzy karę w drodze decyzji administracyjnej. Od decyzji o ukaraniu będzie się można odwołać do Sądu Okręgowego w Warszawie.

Dodatkowo przedsiębiorca, wobec którego Prezes UOKiK orzekł karę pieniężną **nie będzie się mógł ubiegać o uzyskanie zamówienia publicznego przez okres 5 lat od daty uprawomocnienia się tego orzeczenia.**

2. OCHRONA PROKURATORSKA DLA SYGNALISTÓW

2.1. STATUS SYGNALISTY

Projekt zakłada, że zgłoszenia informacji o nieprawidłowościach będą przez sygnalistów kierowane bezpośrednio do organów ścigania. Dla firmy oznacza to istotne ryzyko reputacyjne, nawet jeśli informacje o nieprawidłowości nie zostaną potwierdzone. W związku z tym kluczową rolę będą odgrywać efektywne wewnętrzne systemy whistleblowingowe, tj. stworzenie pracownikom i kontrahentom możliwości skorzystania w pierwszej kolejności z wewnętrznych środków informowania o naruszeniach oraz zagwarantowanie sygnalistom odpowiedniej ochrony wewnątrz organizacji.

Zgodnie z projektem Status sygnalisty nadawany będzie przez prokuratora w drodze postanowienia. Status ten ma być nadawany osobom **zgłaszającym wiarygodne informacje o podejrzeniu popełnienia niektórych wskazanych w ustawie przestępstw stypizowanych w Kodeksie karnym**, w tym m.in: sprzedajności pełniącego funkcję publiczną, przekupstwa, płatnej protekcji, oszustwa,

oszustwa kredytowego, fałszowania faktur ze znaczną kwotą należności, prania brudnych pieniędzy i nierzetelnej dokumentacji.

Status Sygnalisty będzie mógł uzyskać:

- pracownik pozostający w stosunku pracy z pracodawcą, o którego działalności informuje,
- osoba fizyczna wykonująca zawód (na własne ryzyko, we własnym imieniu lub w ramach prowadzenia działalności gospodarczej) będąca w stosunku umownym z podmiotem, o którego działalności informuje,
- przedsiębiorca będący w stosunku umownym z podmiotem, o którego działalności informuje.

O nadaniu statusu sygnalisty prokurator będzie informował pracodawcę lub podmiot, którego dotyczą informacje będące przedmiotem zgłoszenia.

2.2. SKUTKI NADANIA STATUSU SYGNALISTY

Uzyskanie statusu sygnalisty wiąże się z **objęciem danego pracownika, współpracownika lub kontrahenta szczególnym reżimem ochronnym**, polegającym m.in. na:

- zakazie rozwiązania z nim umowy lub zmiany warunków tej umowy na mniej korzystne (w szczególności w zakresie wysokości wynagrodzenia, miejsca lub czasu pracy)
 - przez okres roku od daty umorzenia postępowania albo zakończenia postępowania karnego wszczętego przeciwko sprawcy przestępstwa prawomocnym orzeczeniem,
 - bez zgody prokuratora wyrażanej na wniosek pracodawcy lub kontrahenta sygnalisty;
- prawie do zwrotu kosztów zastępstwa procesowego od Skarbu Państwa, jeśli sygnalista poniósł negatywne skutki dokonanego zgłoszenia wiarygodnych informacji o przestępstwie.

W razie rozwiązania lub zmiany umowy bez wymaganej zgody prokuratora **sygnalista może domagać się od strony rozwiązującej lub zmieniającej umowę odszkodowania w wysokości:**

- dwukrotności wynagrodzenia rocznego pobieranego przez sygnalistę na ostatnio zajmowanym stanowisku – w przypadku umów o pracę,
- całkowitej kwoty płatności należnej sygnaliście określonej w treści umowy i niezapłaconej do dnia rozwiązania umowy – w przypadku innych umów.

3. KONSEKWENCJE WEJŚCIA W ŻYCIE USTAWY DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Przyjęcie ustawy będzie się wiązało **co najmniej z koniecznością przeprowadzenia przeglądu funkcjonujących w przedsiębiorstwie wewnętrznych regulacji antykorupcyjnych oraz ich dostosowania do nowych wymogów**. W tych organizacjach, **gdzie nie funkcjonują takie systemy – z ich wprowadzeniem i efektywnym stosowaniem**

Nowa regulacja może się wiązać z **istotnym ryzykiem finansowym i reputacyjnym** nie tylko ze względu na surowość przewidzianych w ustawie sankcji, a też brak przepisów przejściowych umożliwiających stopniowe wdrożenie nowych standardów i dostosowanie istniejących w firmie rozwiązań do nowych wymagań.

Jeśli są Państwo zainteresowani uzyskaniem dodatkowych informacji na temat projektu ustawy albo szczegółowym omówieniem wpływu, jaki jej wejście w życie może wywrzeć na prowadzoną przez Państwa działalność, prosimy o kontakt.

EKSPERCI ZESPOŁU COMPLIANCE KANCELARII DZP

Dr Anna Partyka-Opiela

Senior Associate

anna.partyka-opiela@dzp.pl

+48 661 363 505

Anna Hlebicka-Józefowicz

Associate

anna.hlebicka-jozefowicz@dzp.pl

+48 571 207 060